herpy

GRODOR

Agapadda

Rhinella marina

Rhinella marina är en av världens största paddor: en kraftig, vårtig och nattaktiv padda från norra Sydamerika, som blir 10-24 cm och äter nästan allt den kan få ner. Den kan leva 10-15 år och är härdig, men körtlarna bakom ögonen innehåller ett kraftigt gift som är farligt för husdjur. Arten är dessutom ökänd som invasiv, så ett djur får aldrig släppas fritt.

Familj: Bufonidae Engelska: Cane Toad Tidigare namn: *Bufo marinus; Chaunus marinus* **Kraftig hudgift**

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-24 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Savann och regnskog**
Hudgift	**Kraftig** Undvik hudkontakt och tvätta händerna noga efter arbete i terrariet
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**23-28 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Ägg per läggning	**8 000-35 000**
Kläckning	**1-7 dagar**
Larvtid	**12-60 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och andra grodyngel**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Rhinella marina är en stor, bred padda med torr, vårtig hud. Färgen varierar från grå och gulaktig till rödbrun och olivbrun med växlande teckning, och buken är gräddfärgad med svarta eller bruna fläckar. Pupillerna är vågräta och iris gyllene. Tydliga benkammar löper från ögonen ner längs nosen, och bakom varje öga sitter en stor parotoidkörtel. Fingrarna saknar simhud, medan tårna har lite simhud vid roten. Ungdjur är släta och mörka, en del med en rödaktig ton, och saknar ännu de stora körtlarna.

Arten räknas som den största i paddfamiljen. De flesta vuxna mäter 10-15 cm från nos till kloak, och det största uppmätta djuret var 24 cm. Honorna blir tydligt större än hanarna, och djur från täta bestånd blir mindre än djur från områden med få individer. *R. marina* beskrevs av Linné 1758 som *Rana marina* och hette i många år *Bufo marinus*. Sedan 2007 hör den till

släktet *Rhinella*. Artnamnet marina betyder "som hör till havet" och bygger på ett missförstånd: Linné utgick från en äldre illustration, vars upphovsman trodde att paddan levde både på land och i havet.

Sedan 2016 räknas bestånden i Centralamerika, Mexiko och nordvästra Sydamerika ofta som en egen art, *Rhinella horribilis*. Namnet *R. marina* gäller då bara djuren öster om Anderna. Äldre litteratur och många djur i handeln skiljer inte mellan de två, och skötseln är densamma.

Giftet är det viktigaste att veta om arten. Parotoidkörtlarna och andra körtlar på ryggen bildar bufotoxiner, och när djuret känner sig hotat pressas en mjölkvit, seg vätska ut. Ämnena verkar framför allt på hjärtat. Hundar blir lätt förgiftade när de slickar eller biter i paddan, och förgiftningen kan vara dödlig. Människor har dött efter att ha ätit paddor, medan hudkontakt vid vanlig hantering mest ger irritation, särskilt om giftet kommer i ögon eller mun. Arten bildar själv giftet, till skillnad från pilgiftsgrodor som får det genom födan, så uppfödda djur är lika giftiga som vilda. Hudgiftet är därför satt till kraftigt. En lugn padda avger sällan gift, men körtlarna är fyllda hela tiden. Håll hundar och katter borta, rör inte djuret med bara händer, rör aldrig ögon, mun eller näsa efter kontakt, och tvätta alltid händerna efteråt. Även ägg och grodyngel är giftiga.

R. marina är världens mest utbredda introducerade amfibie. Den sattes ut för att bekämpa skadedjur i sockerrör och är i dag en allvarlig plåga på många håll, bland annat i Australien, på Stillahavsöarna och i Karibien. Den äter och konkurrerar ut inhemska amfibier, och rovdjur som inte känner till giftet dör av det. Släpp aldrig ett djur fritt, inte heller av misstag.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Utbredning och livsmiljö

Med den snäva avgränsningen lever *Rhinella marina* öster om Anderna i Sydamerika: i Colombia och Venezuela öster om Anderna, på Trinidad, i Guyana, Surinam och Franska Guyana och vidare söderut genom Amazonas i Ecuador, Peru och Brasilien till Bolivia och centrala Brasilien. Bestånden från södra Texas genom Mexiko och Centralamerika till nordvästra Sydamerika räknas nu ofta som *Rhinella horribilis* och är inte med på kartan. Med den gamla, breda avgränsningen täcker arten hela området från Rio Grande-dalen i Texas till centrala Amazonas och sydöstra Peru.

Utanför det ursprungliga området har arten introducerats på många håll: Karibien, Florida, Hawaii och andra Stillahavsöar, Filippinerna, Japan, Nya Guinea och framför allt norra och östra Australien. Vilken av de två arterna de enskilda introducerade bestånden härstammar från är inte helt utrett. De introducerade bestånden är inte med på kartan. I Australien är tätheten mycket högre än i hemlandet: i Sydamerika har den uppmätts till 1-2 % av den australiska.

> **Naturlig utbredning:** Colombia, Venezuela, Trinidad och Tobago, Guyana, Surinam, Franska Guyana, Brasilien, Ecuador, Peru och Bolivia.

LIVSMILJÖ

Arten finns i både fuktiga och halvtorra trakter: skog med vatten i närheten, skogsbryn, öppen gräsmark och buskmark. Den trivs också i landskap som präglas av människor, som trädgårdar, åkrar och diken. Den är först och främst landlevande och söker sig bara till vattnet för att föröka sig.

Paddan är nattaktiv och gömmer sig om dagen i hål, under stenar och i löv. På natten jagar den på skogsbotten och längs vägar, där insekterna samlas kring ljuset. Den tål att förlora mycket vatten, en del djur över hälften av kroppsvattnet, och under kalla eller torra perioder ligger den inaktiv i låga hålor under skydd. Den kritiska övre temperaturgränsen är uppskattad till 40-42 °C och den nedre till omkring 10-15 °C, men gränserna förskjuts med det lokala klimatet. I tropikerna förökar sig arten nästan hela året, i subtropiska trakter bara under den varma regntiden.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). En liten hane klarar sig med mindre, men honorna blir störst. Golvytan betyder mer än höjden. Glas är bättre än trä, eftersom glas släpper ut värmen, medan ett trä-terrarium lätt blir för varmt. En stor plastlåda med nät i locket går också bra.

Bottensubstratet är kokosjord, torv eller ogödslad jord blandad med fuktig mossa och barkbitar i ett lager på 5-10 cm, så att djuret kan gräva ner sig. Fuktigt hushållspapper kan användas som tillfälligt substrat men måste bytas ofta. Ge bra gömslen som halva blomkrukor, bark, kork och växter. Paddan äter mycket och smutsar ner mycket, så avföring tas bort varje dag och

hela substratet byts varannan till var fjärde vecka. Locket måste sitta fast: *R. marina* är stark och får under inga omständigheter komma ut.

TEMPERATUR

På dagen ska terrariet ligga omkring 23-26 °C och aldrig över 28 °C, och på natten får det sjunka till 20-22 °C. En termostatstyrd värmematta på sidan av terrariet är den säkraste lösningen och ger en liten skillnad mellan den varma och den svala sidan. Glödlampor är som regel onödiga och gör det lätt för varmt. Ligger temperaturen länge över 28 °C blir djuret stressat och torkar ut.

Ett plötsligt temperaturfall kan få paddan att gräva ner sig och bilda en kokong av gammal hud för att hålla kvar fukten. Störa den inte, och utfodra den inte, men se till att det finns avkloverat vatten i närheten, och höj temperatur och fukt gradvis under några dagar.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga omkring 60-70 %. Botten hålls fuktig, men inte våt, och terrariet sprayas med avkloverat vatten ett par gånger om dagen, så att paddan kan ta upp vatten genom huden på buken. Mät med en hygrometer, och se till att det finns ventilation så att luften inte står stilla. Blir det för torrt gräver djuret ner sig och går i dvala.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation Läs mer: Vintervila och årstider

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Paddan ska alltid ha en stor, stabil vattenskål som den kan sitta i, och där vattnet högst når upp till munnen, så att den inte drunknar. Skålen används för att dricka, bada och göra sina behov i, så vattnet blir snabbt smutsigt och ska bytas varje dag. Använd kranvatten behandlat mot klor och kloramin, och rengör skålen utan tvål och starka medel, eftersom amfibier tar upp ämnen genom huden.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och undviker direkt sol, så den behöver inte kraftigt ljus. UVB är valfritt: djuret får lite UVB i halvskugga i naturen, men ett foder med kalk och D3 täcker behovet. Väljer man UVB, använd ett svagt lysrör (Ferguson-zon 1) över en del av terrariet, så att paddan kan söka skugga. Väljer man bort det, är kalk och D3 i fodret desto viktigare. Håll 12 timmars ljus och 12 timmars mörker med en ljuskälla som avger så lite värme som möjligt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

R. marina är ett rovdjur och äter nästan allt som kan komma ner i munnen, både levande och dött. I terrariet är syrsor och gräshoppor ett bra grundfoder, och daggmaskar, mjölmaskar, zophobas, vaxmaskar, silkesmaskar och tomatmaskar ger omväxling. En liten mus kan ges högst en gång i veckan, och hund- och kattfoder bara som en sällsynt godbit, eftersom fett foder gör djuret överviktigt. Foderdjuren göds upp innan de ges och ska vara mindre än paddans huvud.

Drys fodret med kalk och D3 minst en gång i veckan till vuxna och två till tre gånger i veckan till unga djur, och ge ett multivitamin med jämna mellanrum. Hur ofta och hur mycket som ska utfodras är inte dokumenterat exakt: unga djur utfodras oftare än vuxna, och kondition är den bästa riktlinjen. Använd en lång pincett, så att fingrar inte liknar foder.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Paddan är lugn och ligger gömd större delen av dagen. På natten blir den aktiv och rör sig i korta, snabba hopp. Känner den sig hotad blåser den upp sig, lyfter kroppen och kan avge gift från körtlarna bakom ögonen. Arten lever ensam och hålls bäst enstaka, också eftersom den äter mindre artfränder.

Paddan tål att hanteras, men det är varken nödvändigt eller önskvärt. Använd nitrilhandskar eller en låda när den ska flyttas vid rengöring, håll händerna borta från ansiktet och tvätta händerna efteråt. Handskarna skyddar också djurets hud mot fett och rester av tvål och kräm på händerna. Håll terrariet utom räckhåll för barn och husdjur. Hanen ropar med ett långt, drillande ljud under förökningstiden. Paddan ömsar regelbundet hud och äter oftast upp den gamla efteråt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna blir tydligt större än hanarna, och bara hanarna ropar. I naturen kan honorna lägga ägg från sitt andra år, och storleken vid könsmognad varierar från plats till plats: honor på Nya Guinea är mogna vid 7-8 cm, honor i Panama vid 9-10 cm. När djuren blir könsmogna i fångenskap är inte dokumenterat.

PARNING

I naturen samlas hanarna vid stilla eller långsamt rinnande vatten och ropar, och både en hane och en hona kan para sig med flera partner under samma säsong. Ett friskt par som hålls tillsammans under goda förhållanden kan föröka sig utan särskild behandling. Fundera därför noga innan djuren sätts ihop: en enda läggning är på tusentals ägg, det är svårt att hitta nya ägare till ungarna, och det är aldrig ett alternativ att sätta ut dem.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen i långa geléströngar, som kan bli upp till 20 m långa, i stilla vatten, där de snor sig kring stenar, grenar och vattenväxter. En äggkull är på 8.000-35.000 ägg. Äggen är svarta och 1,7-2,0 mm i diameter. Det finns ingen yngelvård. Både ägg och grodyngel är giftiga. Grodynglen är små och enhetligt svarta, blir 10-25 mm långa och samlas i stora stim vid botten. De äter alger och växtföda och äter också varandra. Uppfödning av grodyngel i fångenskap är inte dokumenterad.

METAMORFOS

Hur snabbt äggen kläcks beror på temperaturen: oftast inom två dygn, men det kan ta från 14 timmar till en vecka. Grodynglen förvandlas efter 12-60 dagar, typiskt efter omkring fyra veckor. När frambenen kommer ska vattnet vara grunt, och det ska finnas lätt tillgång till fuktigt land. De nymetamorfoserade ungarna är bara 10-11 mm långa. Varken grodyngel eller ungar får komma ut i naturen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna växer snabbt, i början drygt en halv millimeter om dagen. De ska ha mycket små foderdjur drysade med kalk och D3 och ett fuktigt terrarium utan djupt vatten där de kan drunkna. Ungarna förlorar det gift de hade som ägg och grodyngel, men har ännu inte utvecklat parotoidkörtlarna, så de är mindre giftiga under en kort period. Kannibalism är vanligt, så ungarna ska sorteras efter storlek.

Hälsa och vanliga misstag

Rhinella marina är härdig, men det finns några typiska problem:

- Övervikt, när det utfodras för rikligt eller med för fett foder som mus och hund- eller kattfoder.
- Skelettsjukdom vid för lite kalk och D3. Drys fodret, och överväg UVB.
- Bakterieinfektioner vid smutsigt bottensubstrat och vatten. Håll terrariet rent.
- Hudskador från rengöringsmedel, tvål och kräm. Amfibier är mycket känsliga för kemikalier.
- Oönskad dvala med kokong, när temperaturen sjunker eller luften blir för torr.

Giftet är en risk för människor och andra djur. Har en hund eller katt slickat eller bitit i paddan visar det sig som kraftig dregling, mycket rött tandkött, huvudskakningar, förlust av koordination och kramper, och då ska djuret genast till veterinär. Får man giftet i ögonen skölj genast med rikligt med vatten, och kontakta läkare. Sök en veterinär med kunskap om amfibier om paddan tappar vikt, sväller upp, får sår eller slutar äta utan att vara i dvala.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.